

Nepodpisani se dopi pišu na tiskaru. Priprema se za tiskanje po 5 ure svaki redak. Dopisi od 8 redaka stoje 60 n., za svaki redak više 5 n.; ili u slučaju opetovanja od pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (sigurno postale) na administraciju „Naša Sloga“. Ime, prezime i najbliži pošta valja točno označiti.

Komu list nedođe na vrijeme, treba to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

Izrazi svakog četvrtka srca. Dopisi se ne vraćaju ako ne uzaju.

Nebijegovani listovi se neprimaju. Preplatna s poštarijom stoje 2 for. za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 3, i 1 za polgodine. Izvan carovine krije poštarine.

Na malo jedan broj 3 novč.

Uredništvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Sloga“ rasta malo stvari, a namoga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Početak ovoga mjeseca iztekla je mnogim našim čitateljima predplata na prvo polugodišće 1890. godine. Imade žalibože i takovih, koji nam duguju predplatu za jednu i više godina. Molimo dakle jedne i druge, da učine svoju dužnost, da nebude poslji njim i nam neprikladna. Izdavanje lista neodvisna stoji velikih žrtava i dosta novca. Svaki prijatelj naše svete stvari dužan je, da nam olakša posao oko izdavanja ovog jedinog glasila za hrvatski puk Istre.

Novce molimo, da nam se šalje poštarskom naputnicom. „Naša Sloga“ stoji na godinu za imućnije 5 fr. a za seljake 2 for. Na polgodine polovicu gornjih cijena.

Uprava „N. Sloge“.

„Pro Patria“ razpuščena.

Odbor talijanskoga društva sazva je svake godine svoje članove na redovitu glavnu skupšćinu. Prošle godine obdržavala se glavna skupšćina ovdje u Trstu, te su i onom zgodom gg. članovi demonstrirali u protiaustrijskom duhu, čemu je — osobito u ovdšnjem kazalištu — zavedena svietna burno odobrala.

Koncem prošloga mjeseca obdržavalo je društvo „Pro Patria“ glavnu skupšćinu u Trentu. Tuj se sastalo zastupnika talijanskih iz svih pokrajina, gdje imade Talijana. Skoro sve podružnice poslaše svoje zastupnike. Posebni odbor brinuo se, da se ukrasi grad, da gostovom ništa nezamjanja, da svečanost bude što svečanija. Kad je odbor predložio političkoj obitelji program svečanosti, zahitjevala je ova, da se na pristojnom mjestu grada izviesi bar jedna au-

strijska zastava. Svečanostni odbor nehtjede zadovoljiti toj posve opravdanoj želji, već se radje razidje nego li, da izviesi na austrijskom zemljištu austrijsku zastavu. Sav grad imao se obuču u najsvečanije ruho, okititi stotinami zastava i svakojakim uresom, no austrijskoj zastavi nije se htjelo dati mjesta u austrijskom gradu. Al to nebijaše dosta. Poslije glavne skupšćine, kod svečanoga objela ustade predsjednik trentinske podružnice „Pro Patrie“ te dignuv času predloži uz burno odobravanje, da se odaše u Rim brzajavna pouzlanica i najskrenija čestitka društvu „Dante Alighieri“.

Ovo društvo pako, osnovano u političke svrhe, pokazuje očito neprijateljstvo proti Austriji. Društvo „Dante Alighieri“ sabire u Italiji novac, kojim podržaje živahnu agitaciju proti Austriji — ono je čisto iredentističko društvo.

Austrijska dakle zastava i brzajavna čestitka napunise do vrha mjeru ustrijivosti cesarskih oblasti, koje žalibože sve do tada mirnim okom promatraše djavolske spletke rečenoga društva. Poslije tih demonstrativnih izkaza, ustala je napokon cesarska vlada doviknuv nemirnjakom i buntornikom: Stojte, ni makac dalje!

Dne 10. t. mj. uručilo je mjestno redarstvo u Trstu sadašnjemu predsjedniku društva prepis naredbe ministarstva, kojom razpuščea društvo „Pro Patria“ sa svimi podružnicama. Nu čujmo samu naredbu ministarstva, koja nam navadja dosta jasno razloge, radi kojih se je napokon odlučilo, da razpusti talijansko društvo:

„Nepolitičko društvo „Pro Patria“, koje radi svojimi podružnicama u Trentu Primorju i Dalmaciji, zaključilo je dne 29. junija u glavnoj skupšćini u Trentu na predlog dra. Karla Dordi-a jednoglasno i uz živahno adobravanje, da se brzajavno izrazi potpuno priznanje i najiskrenije če-

stita društvu „Dante Alighieri“ u Rimu.

Pošto je pako obćenito poznato, da društvo „Dante Alighieri“ u Rimu goji neprijateljske nakane proti anstro-ugarskoj državi a opetovno izjave talijanskih časopisa dokazuju, da su težnje toga društva naprene upravo proti austrijskim državnim interesom, to je društvo „Pro Patria“ spomenutim jur zaključkom pokazalo, da imade uz skolske svrhe i druge i to političke težnje.

Takove nelojalne i nerodoljubne težnje društva „Pro Patria“ doše su na vidjelo upravo i tim, da je svečanostni odbor, kojemu bijaše na čelu dr. Karlo Dordi, predsjednik trentinske podružnice od nakanjene i uredno prijavljene okrase grada sa zastavami odustao, jer je tamošnji redarstveni komesarijat dozvolio okrasu jedino pod tim uvjetom, da se razvije ujedno na pristojnom mjestu zastava u austrijskih državnih boja.“

To su eto razlozi, zbog kojih je visoko ministarstvo razpustilo društvo „Pro Patria“ koje bijaše zahvatilo duboko korenje u Trentu i u našem Primorju.

Naredba visokoga ministarstva jest bez dvojbe stroga ali i pravduca. Državni interes, komu je podkapalo temelje društvo „Pro Patria“ i ovomu prijateljsko il bratsko društvo „Dante Alighieri“ u Rimu, zahitjevalo je odlučno, da cesarska vlada onako strogo i odvažno postupi neće li, da žrtvuje nezasiťnomu susjedu ponajliepše pokrajino na našem jugu.

Hrvatske pobjede u Istri.

Pod ovim naslovom donosi vrijedni naš zadržski drug „Narodni List“ o pobjedi u Pazinu na uvodnom mjestu u 52. broju sljedeći članak:

„Iz posrestrice Istre dolaze nam ra-

dstni glasovi, da pri zadnjih občinskih izborih u Pazinu, toj dosad nepredubivoj tvrdjavi talijanstva, pobiedi hrvatska stranka. I tako naša braća istarski Hrvati i Slovenci svojim marom i požrtvovnosti pedalj po pedalj otimlju svoju glčevinu iz dušmanskih ruku. Tim više nas vesele pobjede naše istarske braće, što su poslijedice, ne kakovih splekata i nezakonitosti, kojim se jedino znanu služiti njihovi protivnici talijansta, nego razbudjene svijesti i njihovog rodoljubnog žara i samopregora. A stranke i narodi kad uz takove plemenite uvjete stupaju u borbu, njihova je pobjeda sigurna i trajna.

Uhvamo se, da naša istarska braća neće se dati neparati na dosad stečenih lovor vijencih, no da će podvostručiti svoje sni, te neustraživo i nadalje koracati novim pobjedam, dok iz dušmanskih ruku neotnu i zadnji meterez, za koji se zakloniše, da održe ono, što su nepravdno i nezakonito prisvojili.

Nego da se to polučti, hoće se postojana i sustavna rada, hoće se stege i sporazuma, hoće se sloge, hoće se, da narod bude imao neograničena pouzdanja u svoje vodje, a da pak ovi požrtvovni i nesrećnici djeluju za narodne interese, jer su to jedini uvjeti, koji vode k uspjehu pri narodnim i političkim borbam.

Istarski Hrvati i Slovenci imaju sreću, da su im na čelu njihova pokreta ljudi rodoljubni, zdravih političkih načela, ljudi ispravni na svake žrtve, koji pojme svoju plemenitu zadaću, i prama ujoj udusuju prikladna sredstva. Oni uz to imaju svoja politička glasila, koja mnogo doprineše razbudjenosti narodne svijesti, prokrcivši put hrvatskoj misli i slavenskoj zajednici među uspavanim istarskim kmetom. Nebi opet a gorega bilo, da neka od tih glasila, i) mjesto se baviti o obćim pitanjima, nešto višu pažnju vrnu na posebno istarske potrebe, da se, naravno u granicam trjzmenosti i pristojnosti, bave nešto više domaćim pitanjima, ne samo političke nego i administrativne naravi; jer bi tu mogli naći dovoljna gradiva, da oslabe svoje protivnike pred javnim mnijenjem naroda. Pri političkim borbam na uspjeh neodlučnu samo vlastite vrline i prednost načela, nego i pogriješke protivnika. Takove pogriješke negdašnjih dalmatinskih talijansta, mnogo doprineše pobjedi hrvatske stranke u Dalmaciji.

) Ovo nije doista nam nazmjenjeno. Op. Ured.

PODLISTAK.

Put u Egipat.

II dio.

U Port-Saidu.

Napisao Vladko Krajanin.

11. Odlazak

(Konac).

Svatko si lahko sam pomisli kako mi bijaše sladko i ugodno pri arcu kad sam opet unio pod roditelji krov, nu uvjet je, da ću ga za par sati za uvijek valjda ostaviti, razuti i mi gorko dođu. Ta što nije u svojem vieku oćutio tugu i bol dođim se je razstavljao sa roditelji, braćom, drugovi, prijateljeli ili bilo s kojim, koji mu bijaše mto i drag?

Sauziden i neveselo sjedio sam dulje vremena sam uz prozor, a pred menom redali se svi prizori, svi misli i ugodni trenuti eto jih doživiti u Port-Saidu. Tako sastreć zaboravih skoro, da se bliža zadnji čas momu odlasku i razstavku sa milom mi svojtom. Na jednom me probudi iz toga polusna majka približiv mi se suznima čima i ajetiv me, da valja ići.

S majkom i s ostalimi rođjaci oprostih se kud kuće. Da je tuj bilo suza i onih briljiranih „čuvaj se“, „piši nam“, i odviše, ne treba mi, ni da spomenem. Iza mnogih vrućih cilova odtrgnuv se težkim srcem od majke i rođjaka, krenuh s otcem bratom put parobroda.

„Daphne“ je jošie kreao. Bilo je već devet sati. Otac i brat upućivahu me dugo vremena, kako da se vladam na putu. Zatim se razatadosmo.

Oni skočiše u čamac a ja ostah na parobrodu sam zaokružen nepoznatimi ljudmi. Dago gledah za otcem i bratom, koji su se u daljini vide to više gubili. A kad ih nemogoh više vidjeti, zaplakah gorko i razna čuvstva zaokupih mi turobnu dušu. Ta Bog zna hoću li ih više ikad vidjeti! U takvih slučajevih čovjek pomisli na svešta, često i na gorje nego li imade doći. Sjedi o sam na pramcu pošto sam se ponješto sazio. Nedalako mene sjedila mlada žena, njeka suputnica. Svietlo avattonika, što se je nedaleko nas dizalo, časavjetljvalo joj bliedo i nujno lice. Svaki čas pogledavala bi na obalu i povlačila po njoj vlatne svoje oči, al odmah zatim israšla bi se na koeđeg i zastrla lice raskama. Ona je nekoga valjda čekala, al li, a najposlije klone iznemogla na palubu. Taj nekogji nije se jošie vraćao. Parobrod je jošie kreao, nu mornari počete se već

vrteli oko strojeva na pramcu, što je znaćilo, da ćemo naskoro odploviti. Videći to ona mlada žena, udari u plač, koji su često prekidale rieči: Vajmeh! Vajmeh! Njekoji patnici sgrnuli se oko nje, pitajuć ju, što da joj je. Teda negda doznah, da ta mlada žena dolazi iz Carigrada i da putuje do Aleksandrije, odkud da će nastaviti svoj put do Grčke.

— Nu, al zašto plače? pitah jednoga, koji mi je najblize bio.

— Muž da joj je isao u grad, da nješto kupi. Već su tri sata prošla odkad je oćisao, a njega jošie nema, odvrat mi moj anputnik.

Ona je neprestano plakala, a bolni onaj „vajmeh“ opetovala je preko stotine puta. Bojala se, da ju je suprug ostavio.

Kad su se paku prazne splavi odtele nule od parobroda, a kapetan zapovjedio, da se digne kotva, htjela je jedinica gotovo posmahnutati. Da ju mornari ne zahitješe, bila bi se sjegurno akočila u more. Zahitjevala je, da joj dopuste utiči iz parobroda. Kapetan jade maštinisti nak, da pazi na zapovjed. Mlada žena bila je u tom času kano izvra sebe. Udarala se po glavi, čupala si kosu, plakala, vikala, motala, a najposlije klone iznemogla na palubu. U istom trenu dopuzi do parobroda arapska ladjica, a iz nje skoči na parobrod mlad,

ovisok čovjek. Čim ga iznemogla žena opazi, kriknoradosno i skočivši na noge, objesi mu se oko vrata, i obaspe mu lice vrdimici cilova.

Medjutim počeo se parobrod micati. Oh! koli teško se razstavah s onim milim gradicem.

S Bogom Port-Saide, kliknuh, ostaj mi s Bogom! Časove, što sam ih sproveo u tebi, brojiti ću među najsjetnije moga života. Port-Saide a Bogom! Još jednom pogledah sama onoj strani, gdje se je nalazio stan mojih roditelja, još jednom zaokupih pogledom sav grad, koji se je medjutim u daljini sve više gubio. Ah! koli mi je bilo teško u tom času!

Sutradan u večer stigoah u Aleksandriju. U ucorak dne 13. septembra u 10 sati u jutro ukrcah se na parobrod „Euterpe“, s kojim sam se vratio poslije pet dana u Trst. Odavle podjoh u K. gdje me prijatelji dočekahu razbirenih ruku.

— Ti mi izgledaš ko prvi Beduin, reče mi od njih jedan.

— Zašto to? pitah ga u čudu.

— E Boga mi, odvrat mi on, oćirio si, kao da si godinu dana četao ubavom Baharom.

— E ništa zato, rekoh, to ti je brate najbolji dokaz, da sam čoćao iz „Levanta“.

Istarski rodoljubi, da izvajuju konačnu pobjedu, imaju se još boriti sa svakostvornim, mučnicom. Proti njima danas je i nezakonitost službenih organa, koji uz potpune sustave, znadu kad što osujeti i najslabijim narodna pregruću; njima se još boriti proti stoljetnim preudacima narodu oduzajama elementa, ko što i proti novijim izdajničkim pokretajim talijanskog društva „Pro Patria“, komu je cilj, da se opre pravdnim zahtjevima Hrvatit i Slovenacit. Nego sve to dade se svladati i ako ne naprećak, a to malo po malo postojanošću i odlučnošću. Neka uz to istarski rodoljubi uztrajaju pravcem, kojim su započeli; nek se uvijek drže složni i solidarni; nek se i na njima neizkasti stara slavenska kletva nosloga; te sutra, kad božjom pomoći, stape u veduju, nek se nastanu međusobno ciepati, nek Hrvati i Slovenci u Istri istovjetuju svoje interese; jer je to jedini uvjet, uz koji se mogu nadati sigurnu pobjedu, i konačno osigurati svoje stečevine. Sloga i solidarnost izmedju Hrvatit i Slovenacit, nek bude politički program istarskih rodoljuba u njihovim borbam i nek se tog programa neodreknu, ni onda, kad konačno pobjede svoja zajedničkog protivnika; jer inače teško bi mogli uzdržati stečeno.

Hrvatska i slovenska zajednica u Istri, bila predtečom one širje zajednice izmedju Hrvatit i Slovenaca, koja, Dože daj, i politički ujedinjena ta dva srodna plemena, na korist jednih i drugih! U to ime pozdravljamo i najnoviju pobjedu naše istarske braće, a da uzajamnim radom, svak za sad u svom krugu i na svomu zemljištu, okupimo razuzgana uda obće nam hrvatske domovine; te ujedinjeni budamo složno raditi za našu narodnu budućnost.

Pastirski list

austrijskih biskupa.

(Konač.)

Pa nas koji mu drago krivio, da smo tobož protivnici pučke naobrazbe, da želimo razširiti vjersku obuku na štetu ostale te zapuštati znanost i znanje pojedinca. Jer lasan nam je na to odgovor. Slobodno i otvoreno javljamo našim protivnikom: ne, gospode, vi ne imate pravo, vi se varate. Prosto vam odgajati djecu, da budu mudra i naučena i puna znanja i to kolikogod ćete i možete, al nastoje samo, da ona budu i čudoredna i vjerom proknuta, pobožna i krepostna. Mi nit iz daleka ne mislimo stiepati i manjiti naobrazbu i znanje kod djece, no podnipošto, nego mi se jedino tresemo pred polovičnim naobrazbom t. j. bez vjerske podloge; tim se ho izgajaju samo oholice, udvorice, ljudi nezastitljivih težnja i nezadovoljnice. Baš zato zahtjevamo katoličku školu, jer ona jedina podaje sigurno jamstvo, da će djecu uzgojiti u čudoredno-vjerskom duhu, a takva sama djeca moći će s vremenom u pravu korist obratiti stečeno znanje i upotriebiti ga za sebe i za druge, i to na način, koji posve odgovara čovječjem odredjenju na ovom i na drugom svijetu.

Al mi zahtjevamo katoličku školu takodjer na temelju vjerske slobode, zajamčene u samom državnom ustavu. Članak bo XIV. drž. tem. zakona od 21. decembra 1887. glasi: „Svkomu je zajamčena podpuna sloboda vjere i savjesti“. Pa zar tomu odgovara današnja škola? Evo katolički roditelji primorani su, da povjere svoju djecu školam, u kojih osim nekoliko sati na tjedan, posve se zanemaruje vjera katolička. Kod toga pak ostali svi predmeti posve neodvisnimi su proglašeni od crkvenog upliva, što nam se na neki način i žalibog pričinja kao poticalo učitelja, da on slobodno uređi podučavanje polag vlastitog osvjedočenja ne mareć, da li se time i onako maleni upliv crkve na djecu još više smanjuju i slabi i da li on triebiti iz njihovog srca i življenja Bogom objavljene istine. Nu, ni bezvjerska ni mješovitá (interconfessiorna) škola (za sve vjere zajedno) ne odgovaraju načelu slobode vjere i savjesti, već budući su u našoj državi razne vjeroispovjedi i zakonno priznate jedna uz drugu živu, valja, da su i škole takove, koje odgovaraju osobinam pojedinih vjera. Spajanje svih tih vjeroispovjedi u jednu te istu školu, protiv se prava svih vjeroispovjedi. Jedino tad je možno dati svakoj što joj ide, kad se luči i dieli škole polag vjere, i kad se ustroje posebne škole za svaku vjeroispovjest. Zar nije po tom ne podnosivo nasilje sa strane političkih stranaka, kad one djecu u škole sile, koje su u opreći sa vjerskim načelom i sa vjerskim

osvjedočenjem roditelja? Il ima samo bezvjerstvo uživati pogodati slobode, pa se tim laglje vjeru podkapa i uništi?

Mi jedino zahtjevamo pravu slobodu za vjeru i vjeroispovjest, pa ne možemo pojmiti, kako ljudi, koji inače visoko i živimi riečmi slave slobodu i slobodne naredbe, ne mogu uzpeti se do tog višeg stanovišta, već nizko zapadaju do fanatičnosti (prenapetosti) i zatiranja, kad je samo govora o vjeri i o vjeroispovjesti. Mi s toga dovikujemo svim, koji u Austriji u istinu pravu ljube slobodu: Ne kravište dalje pravo katoličkim roditeljim, da svoje djecu daju uzgojiti polag svog vjerskog osvjedočenja! Ne mojte zatirati slobodu, zapuštajući u prilog bezvjerstva!

Mi zahtjevamo katoličke škole za katoličku djecu! Vi znate, predragi u Isusu, da nam se s toga prebacilo, da zahtjevamo posvud uvedenje jedino katoličkih škola. Jeli smo dužni braniti se proti toj osvadi? Mi smo katolički biskupi, mi zastupamo prava katoličke crkve, mi izjavljamo želje katoličkih roditelja; pa zar smo mi, katolički biskupi, pozvani i ovlaštení, da zastupamo zahtjeve i želje takodjer i ne katoličkih naših sugrađana? I opet, zar nije jasno, da se ne može uvjesti vjerska škola jedino za katolike bez da se takve ne ustroje ujedno i za ne katolike?

Želio bi bio možda kojččđ, da smo se dotakli i drugih pitanja, koja se u savez dovadjaju sa školskim zakonim. Mi doduše na ta pitanja ne puštamo iz vida, i ne možemo tajiti nitom od njih vlastitu našu opravdanost, al ih ne ćemo uplićati u naše strogo crkvene zahtjeve. Mi slijedimo opomenu božanskog našeg učitelja: „Tražite najprije carstvo božje i pravdu njegovu, i oto će vam se sve dodati“ i kao katolički biskupi čvrsto stojimo uz načelo, koje uči svjetski Apostol sveti Pavao: „Neima Židova, ne ima Grka, već su svi jedno u Isusu Krstu.“ Mi zastupamo crkvu, pa moramo politiku onim prepustiti, kojim je ona zanimanje. Mi jedino ovo Vas molimo i ovo vam preporučamo: Razilazila se Vaša unjenja u svjetskih; stvarih koliko mu drago, makar bilo Vaše osvjedočenje i Vaše želje i težnje i različit, to Vi ipak, dragi katolički roditelji, ne stavljajte s toga u pogibelj vjerski uzgoj djece Vaše! To molimo Vas u ime ljubavi Vaše do Vaše djece, u ime ljubavi do Vaše crkve, u ime ljubavi do Vaše domovine!

To su, predragi u Isusu, pojašnjenja i preporuke, koje vam za sad glede pučke škole dati moradosmo. Skrb, koju imademo za svoju vlastitu dušu, sili nar, da vam tako govorećim! Ne to za vašu rieči Apostola: „Zaklinjem te pred Bogom i Gospodinom našim Isusom Krsitom, koji će suditi živim i mrtvim; propovjedaš rieč, nastoj u dobro vrijeme i nevrieme, pokaraj, zaprijeti, umoli sa svakim snoenjem i učenjem; jer će doći vrijeme, kad zdrave nauke neće slušati, nego će po svojih željah nakupiti sebi učitelje, kao što ih uši svrbe i odvratiti će uši od istine i križenutí će se ka galicam. A ti budi triezan u svacemu, trpi zlo, učini djelo ovangjeliste, službu svoju vrši.“ Sveta naša služba zahtjeva, da ne mućimo, gdje je dužnost govoriti; tu dužnost nam donša pogibelj, koja prieti sv. vjeri. Mi uzidžemo ruke k nebu i svjedocimo pred svimi ljudim: Mi ne ćemo i ne možemo biti mirni motrioci zapadajući vjerskog duha. razulu dobrog ponašanja, izbezavnu najdragocijasnijih i neprecjenljivih dobara u katoličkom narodu u Austriji.

Nego i Vi takodjer, predragi u Isusu, valja da izpunite strogi i ozbiljnu dužnost; i Vi morate sudjelovati, da postignete taj cilj t. j. katoličke škole za djecu Vašu. Te se pak mogu postići jedino zakonodavnim putem, kako izjaví kat. sbor prošle godine, i koji na to nadovexa živu opomenu svim katoličkim sugrađanom, da svatko ispuni svoju izbornu dužnost, da sudjeluje kod izbora u zakonodavna tjela i nastoje, da budu sami takvi muževi izabrani, koji davaju dovoljno jamstvo, da će svom silom raditi oko uvedenja vjerske škole.

Netreba drugo, nego sjetiti Vas na tu opomenu; svršeno bi bilo svako tumačenje. Samo ju poprimite i slijedite! Nad svaki obzir nek vam bude skrb za dobrobit Vaše djece i budite sjedinjeni u izboru samo takovih pouzdanih muževa za Vaše zastupnike,

1) Mat. 6, 33.
2) Gal. 3, 28.
3) H. Tim. 4, 1-5.

koji će svojom prvom i najprijećijom dužnošću smatrati, da se rađe svom silom oko oživotvorenja i uvedenja vjersko-nabožne obuke u školu.

Milost Gospodina našeg Isusa Krsta, i ljubav Boga Oca i zajednica Duha Svetoga sa svimi Vami. Amen

Dano na Duhovno, godine spasa 1890.

Ovu poslanicu podpisali su svi austrijski nadbiskupi i biskupi, a medju njimi i: Alojzij Matija Zora, knez-nadbiskup goricki; Ivan Nep. Glavinia, biskup tričanskopokarski; Franjo Feretić, biskup krčki; Ivan Krst. Flapp, biskup porečko-puljski.

DOPISI.

Iz Belega na Cresu polovicom Julija. Drago nam je, da ste u broju 26. dišno „Naše Sloge“ otišuli oko nekoliko rieči o glasovitij razmirici izmed creske obćine i našega puka, tko da izabire našega i oduška našemu mehkomo srcu prigodom trodnevnog boravka medju nami našega pol. poglavara g. kapetana Zuecha. U subotu pucalo se o podne, o večernji i u prvi urak u njegovu počast. Poslije podne razvile se zastave, a u večer priredili smo razsvietu kaštela. Na 9½ u večer po ružarju hitao odjekao na „Skrižadi“, a naš kaštel (tako Beljani od vajakada zovu svoje mjesto) bljesne u čas sve u jednom plamenu. Prizor bio divan, čaran, u nas još nevidjen. Svako godine, kad vrijeme dopusti, razsvjetimo naše kuću na večer veloga petka prigodom obćina s presvetim Tielom, al samo onuda, kuda obhod prolazi, dočim one večeri svjetlost sinula po svih kućah. Još bi bio prizor čarobniji, da nije mjesecina nešto svjetlost premagala. Svakako bilo krasno: svi prorori, sve strehe, svi zidčići, sve ulice, plaća, Skrizada, Podanak, Klanica, Karstip, a navlastito Predcrekar, sve plamsalo, sve gorilo. dočim naši mladčić pjevali pučke hrvatske pjesme. To bilo svieća, sviećica, baklji, kričesova — sve živi plamen — doista prava, a raznolika razsvietá.

Mi smo pozvali g. kapetana, da se kaštelom pročeće, čemu se on rado i odazove. Naša prosta al iskrena i erđacna „svotljiva“ iznenadila g. kapetana, pa on bio vanredno veselo, da baš dirnut i ganut. Neka znadu c. kr. oblasti, i neká slava naša creska gospoda, koja su toliko proti nam bila, da u nas ima čuvstva za sve što je liepo i dobro, ako smo i težacke ruke.

Tronutim glasom zahvali nam gosp. kapetan na vanrednom, neočekivanom tom iskazu, te ode u našu parokiju na početak, a za njim pošli smo i mi svi — mi svi nestrijplivo očekujuć Petrovan dan! Petrova 1890. ostati će uklesana u pameti našoj i naših potomaka dokle bude roda i vieka.

(Konač sliedi.)

Pogled po svijetu.

Tret, dne 30. Julija 1890.

Austro-Ugarska: Sutra stupiti će pred božji žrtvenik mladja čerka Njih Veličanstva, nadvojvodkinja Marija Valerija, da se vienća sa nadvojvodom Franom Salvatorom. U Islu čine se radi toga velike pripreve. Sudeć po brzojavnih viestih, sakupiti će se u to krasno kupališno mjesto silno mnoštvo naroda, koji će se veseliti iskrenim scem sa cesarskom obitelji, koja će tu biti mnogobrojnozastupana. Njih. Veličanstva nalaze sejur dalje vremena sa zaručnici u Islu a ostali članovi cesarske obitelji, bližnji i dalnji rođjaci, počeli se već prvih dana ovoga čedna tramo sakupljati. Svečanosti toj pridružiti će se i ostali narodi države u duhu a medju ovimi neće biti zadnji naš hrvatski narod. U Českoj postaje položaj za Staročehi za njihovu nagodbu sa Niemci danomice pogibeljnijim. Ne samo, da njim taj pol žaj otežuju mladočeski zasutni brate kapetani! Oj da naš milostivi vladar znađe kakove ima on gdjegod činovnike! Vi znate kako su naši otačani ljudi plašljivi i dobroćudni. Na onakve rieči naši Beljani i mramorkom zašutili, pridajući svoj pravdni gnoj; al zato od onoga vremena stvorili si mi o kapetanu

slabo mnenje; predstavljali si ga mi kao kakro strašno, a takovim se ovaj gospodin i pokazao.

Sad čete lahko razumiti otkuda tolika počast sadašnjemu g. kapetanu, kad se on prema nam pokazao posvema ljubezljivim; i prijaznim. Ako smo i znali, da je sadašnji g. kapetan donekle i naš politički protivnik, mi smo ovih dana smetali u svu svaku politiku, te htjeli pokazati svim našim protivnikom, da mi Beljani i nismo smutljivci, kao što to jesu baš oni, koji su nas takovimi opisivali (vidi creske iredentaste), već, da smo vjerni podanici našega milostivoga cesara i kralja, te znamo častiti njegove vriedne činovnike; da mi nismo „masa d'ignoranti“ zapućenici, već, da takore imadu naša gospoda u Cresu u svojoj sredini; htjeli smo pokazat nadalje, da u nas ima više političke sviesti, više uglednosti nego li u naših protivnika; da u nas, ako i siromašnih tešaka, ima više gostoljubivosti nego li u onih, koji nas neotesanili narivlju — ta potomci smo drevnih Hrvata. Zato smo dali maha i oduška našem mehkomo srcu prigodom trodnevnog boravka medju nami našega pol. poglavara g. kapetana Zuecha.

U subotu pucalo se o podne, o večernji i u prvi urak u njegovu počast. Poslije podne razvile se zastave, a u večer priredili smo razsvietu kaštela. Na 9½ u večer po ružarju hitao odjekao na „Skrižadi“, a naš kaštel (tako Beljani od vajakada zovu svoje mjesto) bljesne u čas sve u jednom plamenu. Prizor bio divan, čaran, u nas još nevidjen. Svako godine, kad vrijeme dopusti, razsvjetimo naše kuću na večer veloga petka prigodom obćina s presvetim Tielom, al samo onuda, kuda obhod prolazi, dočim one večeri svjetlost sinula po svih kućah. Još bi bio prizor čarobniji, da nije mjesecina nešto svjetlost premagala. Svakako bilo krasno: svi prorori, sve strehe, svi zidčići, sve ulice, plaća, Skrizada, Podanak, Klanica, Karstip, a navlastito Predcrekar, sve plamsalo, sve gorilo. dočim naši mladčić pjevali pučke hrvatske pjesme. To bilo svieća, sviećica, baklji, kričesova — sve živi plamen — doista prava, a raznolika razsvietá.

Mi smo pozvali g. kapetana, da se kaštelom pročeće, čemu se on rado i odazove. Naša prosta al iskrena i erđacna „svotljiva“ iznenadila g. kapetana, pa on bio vanredno veselo, da baš dirnut i ganut. Neka znadu c. kr. oblasti, i neká slava naša creska gospoda, koja su toliko proti nam bila, da u nas ima čuvstva za sve što je liepo i dobro, ako smo i težacke ruke.

Tronutim glasom zahvali nam gosp. kapetan na vanrednom, neočekivanom tom iskazu, te ode u našu parokiju na početak, a za njim pošli smo i mi svi — mi svi nestrijplivo očekujuć Petrovan dan! Petrova 1890. ostati će uklesana u pameti našoj i naših potomaka dokle bude roda i vieka.

(Konač sliedi.)

primjerice u nedjelju izbornička skupština u izbornom kotaru vođe staro-ceske stranke — dr. Riegera, kojoj je prisustvovalo oko 6000 osoba i na kojoj su govorili mladočeski zastupnici i koja je prihvatila jednoglasno rezoluciju, u kojoj pozivlju dra. Riegera, da položi svoj mandat.

U nedjelju imali su prvaci njemačkoga naroda u Českoj sastanak, na kojem bijaše prihvaćen zaključak, kojim odsudjuju postupanje pražskoga gradskoga zastupstva, što je izabralo u zemaljsko školsko vijeće umjerena Niemca.

Srbija: O razkralju Milanu pišu radikalne novine, da je postao nepogiboljnim za Srbiju, jer da neuziva nikakva ugleda kod naroda. Među častnici, da imade jošte pristaša, al' nebi ovi u nijednom slučaju povelili za sobom erbske čete na korist razkralja Milana.

Bugarska: U novinah traje još uvijek prepirka hoće li se knez Ferdinand povratiti u Bugarsku ili ne. Njegovi pristaši tvrde, da će se povratiti i to čim prije, a ima i takovih, koji predviđaju, da će se knez Ferdinand oglasiti kraljem Bugarske. Pitanje o imenovanju trojice bugarskih biskupa u Macedoniji zapelo je usljed note ruske vlade, koja se je turskoj zagrozila ako imenuje spomenute biskupe.

Italija: Nesretno društvo „Pro Patria“ neda još uvijek mira našim nepsašencem i njihovoj braći v talijanskom kraljevstvu. Za prve se nečudimo no smješni su oni zadnji, koji se drže kao da se taj radi o kakvom njihovom unutarnjem pitanju ili kao da bijaše razpušteno koje društvo u talijanskoj kraljevini. Umjerene i radikalne novine udaraju na Austriju kao da je ova njim odgovorna za svoje čine.

Amerika: U Americi prolieva se u ovaj par krv podanika dviju malenih državica koje vode medjusobom rat. Uvratile se naime u koštac čete države Guatemala i one Sansalvadora. U Buenos-Ayresu umirili su ustanak, koji je bio zahvatio velik objem.



Franina i Jurina

Fr. Ča da j' neki jaslar va Poreču pozkazal kako ima dugi prati?
Jur. Vero, da su mu je već zmerih na place va hlade.
Fr. Pak?
Jur. Da su mu tako dugi, da more s jednom rukom karat za preko 80 tisuč forinti no-it.
Fr. Ča j' morda storil več prvna?
Jur. Da je zel va zemaljskoj kase kako i doma vrednosti za 82 tieuč forinti.
Fr. Blaze njemu barem je sada bogat.
Jur. Je, je, ma češ i tu zato znat.

Različite viesti.

K zarukam nadvojvodkinje Marije Valerije sa nadvojvodom Franom Salvatorom. Kako javljamo u zadnjem broju vijesti ča se danas dne 31. t. m. u kupalištnom mjestu Islu čerka Njih. Veličanstva nadvojvodkinja Marija Valerija sa nadvojvodom Franom Salvatorom. Tim povedem biti će

u svih krajevih naše države patriotskih izjava i svečanostih. I u Trstu proslavila ova patriotska družica taj veseli dočak i u obitelji našega prejasnoga vladara svečanim načinom. Jučer — kao u predvečerje vjenčanog dana — bile su razsvietljene kuće i stanovi svih onih građana, kojima nije utrnula i sadnja iskra austrijskog patriotizma. Danas biti će svečana služba božja.

Maknadi izbori za zemaljski sabor u Poreču. K. k. namjesticтво u Trstu izdalo je „Oglas“ za naknadne izbore za pokrajnju Istru. Birati će se naime sljedećih dana:

1. dvojicu zastupnika u izbornom kotaru Volosko-Podgrad za izvansjake občine birati će se dne 25. augusta 1890. Izborni središte jest u Voloskom.

2. izbor jednoga zastupnika: a) u izbornom kotaru gradova Volosko, Kastav, Lovran i Moščonice za izborni središtem u Voloskom; b) u izbornom kotaru gradova Vodnjana-Pula za izborni središtem u Vodnjanu obaviti će se dne 30. augusta 1890.

Izlet u Dalmaciju. Odbor hrv. planinskoga društva u Zagrebu držao je 27. julyja sjednicu i zaključio prirediti zajedno sa primorskim planinskim društvom izlet u Dalmaciju. Svrha je izletu, upoznat i što kraćem vremenu, a udobnim te ne skupim putovanjem znamenitosti poestrine Dalmacije, a njedno omogućiti isletnikom, da prisustvuju u Makarskoj i svečanosti otkrića Kačićeva spomenika. Izletu moći će se osim članova obijuh društva priključiti i gosti. Sve ostalo proglasit će se posebnim proglasom. Spomenuti nam je danas samo toliko, da će se putovati udobnim Lloydovim parobrodom uz umjerenu cijen i da će se putem razviditi Zadar, Šibenik (sa slapovi Krke), Trogir, Kaštel, Spljet sa Solinom, Makarska sa Podgorom i Zaostrugom, Korčula, Hvar, špilja kod Visa, Dubrovnik, Lokrum, Boka kotorska.

Izvišće velike gimnazije na Rieci. Školska godina u kr. velikoj gimnaziji na Rieci zaključila se dne 29. o. m. j. običnim svečanim načinom. U tom velevažnom hrv. naučnom zavodu poučavalo je ove godine u obiljnih predmetih 17 učitelja, i to ravnatelj, 11 profesora, 1 prvi, 3 zap.namj. i 1 namjestni učitelj. Ove godine bilo je u-tom zavodu 326 javnih i 2 priv. učenika, za 45 više nego lani. Po vjerih je 318 katolika, 7 pravoslavnih i 1 izraelčanin; po zavičaju 218 iz Hrvatske, 3 iz Slavonije, 3 iz Dalmacije, 90 iz Istre, 6 iz Kranjske itd. Samo 70 učenika imadu roditelja na Rieci. Po stalni roditelja bilo je 58 sinovah obrtnika i trgovaca, 25 drz. i zem. a 48 obć. činornika, 29 vojnika i mornara, 66 seljaka, 67 sluga i radničara itd. Bila su 54 učenika, kojima se žive otac. Svjedodžbu 1. reda s odlikom dobila su 34 učenika, 1. reda 199 drugog reda 28, trećeg reda 18, popratak 44, nerazredjenih je 5. Stipendistu je bio 31, a podpornika 29. Društvo za podporu siromašnih učenika ima 3325-34 for. U izvišću je priklučen članak „O robstvu u Homeru“ od A. Jakovčića.

Mjesto poslužnika na c. k. gimnaziji u Pulji. U službenom listu primorske vlade razpisan je natječaj za mjesto poslužnika na novoustrojenoj državnoj gimnaziji u Pulji. S tim mjestom skopčana je plaća od for. 250 i for. 62 kao godišnji doplatak. Prvenstvo na to mjesto imadu c. k. podčasnici stalne vojske, domobranstva i retne mornarice. Od molitelja zahtjeva se medju ostalim austrijsko državljanstvo i poznavanje u govoru i pismu njemačkoga i talijanskoga jezika.

O hrvatskom jeziku neima dakako ni govora, pa i čemu, ta dotičnik će služiti u Istri, gdje imade samo dvie trećine pučanstva hrvatskoga jezika.

Glavna skupština talijanskoga političkoga društva za Istru obradavala se nakon tolikoga bubnjanja u nedelju dne 27. t. m. u Trabinju (Rovinj). Gospoda odabrali su taj grad od straha, da se ih nebi u nijednom drugom gradu Istru moglo sastati toliko, da bi se mogla obradavati glavna skupština. Najveći talijanski grad Istre — Trebinje, morao je spasiti čast i dostojanstvo naše političke „nezriele“ gospode. Nakon običnih uzkiča poslji sveake točke dnevnoga reda, bijaše izabran novi odbor, komu je na čelu g. dr. S. Venier odvjetnik u Buzah i zemaljski zastupnik. Odbor je doista nov, jer sjede u njemu sve nova lica, što nam je dokazom, da su stari „patrioti“ dobili pakrački dekret.

Iz Rieke piše nam prijatelj 28. t. m. Još se ovdje pretresa stvar za tramvaj i stalno mislimo, da će se doć do gradnje, ali prije toga mnogo će vode protić našom Riečnom, a to je poave naravno, jer nitko ozbiljno tramvaj ne smatra nužnim,

osim oficijozne bahatosti. Tramvajsko pitanje je došlo na dnevni red, jer su nekakvi Talijani došli daju ponudu, a obćinski zastupnik Ossinacih protivnik onoga, koji je Talijance podupirao, digao se, to izjaviv, da je sramoto, da mi dajemo svako poduzeće u tuđe ruke, zapalo je naše bogataše i ovi odlučili konkurirati u nadi, da će imati prednost pred tuđincem. Nijedan od naših neće se ubijati, da se to brzo oživotori, jer nitko nevidi bar za dvadeset godina dobitka od toga, a zato će svaka eventualna zaprieka biti dobre došla.

Kod tolikog napredka i prosvieteri, više manje dvojbene koristi, svo vam javljamo jednu, koja je obiljna i polvaka vrijedna. Naši bogataši se na poziv istoga Ossinacaha skupili, da sagrade ili dobave jedan velik teretni parobrod od 3500 bačava za putovanje u Indiju. Novci sa ovoga su izbrojeni, te se dalje snuje, da bi se takvih učinilo za sada do šest. Dakako, da su tražili podporu od vlade, a ova je sklona nešto učiniti, jer je naš Ossinacih (koji se ipak ne broji među naše) persona grata u Pešti. Bilo kako mu drago ovi dioničari bi i bez vlade to oživotorili, a njma svaka čast, jer su tim učinili prvi obiljni korak, da se starodavna pomorska Rieka opet stavi u kolo pomorskih gradova; promijenila se vremena mienjao se je i materijal, ako u Lošnju imaju skoro šest teretnih parobroda, zašto da ih nebi imala nekoliko i Rieka?

Brajdar.

Program svečanosti za otkriće Kačićeva spomenika u Makarskoj glasi: I. Dne 25. augusta podvečer doček gostiju, odmor u čitaonici, pred čitaonicom glasba. — II. Dne 26. augusta u 9 sati predpodne povorka iz „Obćinskoga doma“ k spomeniku, glasblov, otkriće i predaja spomenika, svečanost sv. misa, u večer razsvietila i glasbena zabava. — III. Dne 27. augusta u 5 sati u jutro izlet na parobrodih iz Makarske, završavaju se na Sutih pri gradu don Mihe Pavinovića, u Bristu (rodnom mjestu Kačića) otkriće spomen-ploče na učionici, u Zaostrugu otkriće poprsja i ploče na grubi Kačića, poprsja na grubi Despota, misa, u podne gostba pod stoljetnim hrastovim, popodne narodna veselje i kolo, u 5 sati popodne povrtak na Makarsku.

Pronajverenje kod pokrajinske blagajne u Poreču. Kako suha tuča pohara polja i vinograde, tako je suha viest potkopala lista o izgubljenju ili o neečenju založnih papira iz pokrajinske blagajne istarske porazića čitajuće obćinstvo. Pisali su o tom kasnije i drugi listovi imenito tršćanski. Iz njih je iz onoga, što smo čuli, razabiremo, da ti papiri nisu ni izgubljeni ni odučeni onako, kako se je u prvi mah sudilo, već da jih je pronevjerio pokrajinski blagajnik Gregor Rigo Porečanin. Taj gospodin kazao je već duže vremena slabo zdravlje, osobito na Izvišću, koje je došlo češće liečiti ovamo u Trst. Početkom prošloga tjedna opazio se je, da je postao poseba pozabljiv, poče umom krenut. Zatvorilo mu se je vrata blagajne i u obće ureda, te izručilo njegovu blagajničku službu drugomu činovniku pokrajinskoga računovodstva g. Radiceviču. Kod izručivanja blagajne opazio se je, da manjkaju 82 založna papira po 1000 forintih, dakle vrijednost \$2.000 forintih. I to po prilici polovica zemaljske zaklade, a polovica zemaljskoga vjerjesijskoga zavoda iatrijanskoga. Tko jih je i kada odnesao, kamo i kada su se zamele? pitao se je svatko, a nitko nije ni iz daleka pomislio, da bi jih Rigo bio pronevjerio i to jedno s toga, što da se u čielo njegovo 27godišnje službovanje (14godinje kao blagajnik) nije opazio nikakva pomanjkanja, drugo s toga, što se je pogledalo blagajnu 31. marca t. g. i napokon s toga, što se je dne 3. julyja tekućega odrezalo odrezke (tagliande, kupone) svih založnih papira i njih 82, koje se nije našlo. Sudilo se je stalnoću, da su se zamele ili da jih je netko odnesao poslije 31. julyja. Pošto se jih je po dvaput uzalud tražilo po svih prostorijah blagajne, moralo se je misliti, da jih je netko odneso, pa se je za taj slučaj dne 26. julyja, subotu prijavilo stvar c. k. kotarskomu sudu u Poreču, molilo ces. kr. pokrajinski sud u Rovinju, da izdade edikt za amortizaciju nestalih založnih papira, i poslalo jednoga činovnika u Trst, drugoga u Pulju, da razviede pomoću policije čezre banke.

Sudac istražitelj, gosp. dr. Perišić, prizvao je bezodvlačno blagajnika Rigo i njegovu pomoćnika, saslušao obiju, te pomoćnika puštio, a Rigo u zatvoru za dvadeset dana, gdje i sjedit će valja dugo. Koliko se je moglo doznati, on je izpovjedio, da je sta 82 založna papira iz

blagajne uzeo, te na nje posudio 62.000 forintih kod trgovačke banke (banca commerciale) u Trstu, i to na više puta. dielomice sam dielomice putem bankira Mandela u Trstu. To je potvrdio i činovnik odaslan u Trst, gdje se je već u nedelju u jutro putem policije izkazalo, da su svi nestali založni papiri založeni od Riga kod rečene trgovačke banke i to na više puta, prvi put 4. novembra 1887., zadnji put dne 24. februara 1890. Kako to tumaciti uz obćinstvo, da se je blagajnu od godine 1887. češće, zadnji put 31. marca t. g. pregledalo, i da se je dne 3. julyja tekućeg i kupone nestalih založnih papira realiziralo? Reć bi tako, da je Rigo kod pregledavanja blagajne donesao iz željovne škrijoje u blagajničku sobu najprije založne papire zemaljske zaklade, onda ove odnesao i išao po one zemaljskoga vjerjesijskoga zavoda, nadopunjavao broj jednih sa papiri drugoga. Pregledaoci blagajne brojili su samo papire i našli podpun broj jednih onih zemaljske zaklade toli one vjerjesijskoga zavoda. Odrezke ili kupone pako slala je trgovačka banka, najviše najviše putem gosp. Mandela, svake pol godine g. Rigu, koji je s njim tako radi, kao da bi imao i dotične založne papire. Kako se našli, postupat će se i proti g. Mandelu. Eto tako po prilici stoji stvar po onom što smo čitali i što smo čuli od prijatelja. Onaj nam je takodjer rekao, da se je kod g. Riga našlo kakvih 10.000 for. vrijednosti, što u novcu, što u založnih lutrijskih papirih. Ove posljednje je valjda za to kupovao, da možda kad zadene pak popravi greh. Oni su bili njegova jedina nada i bit će kako sv. kaže jedina nada zemaljske zaklade i vjerjesijskoga zavoda, da si nadoknade štetu svaki od kakvih 25.000 forintih. — Udržajemo se za danas od svakoga komentara, da si međutim svaki sud stroji.

Rieška prva sv. misa. Karlo Schweitzer, sin štovanoga već god. 1874. umrogl kapelnika Gjure Schweitza, služio je 27. o. m. j. prvu sv. misu u župnoj crkvi župe Rottenegg kod Špitala na Semeringu u Štajerskoj uz asistenciju trojice svoje starije braće, na ime župnika Fr. Schweitza u Rotteneggu i kapelana Valentina i Friedrika u prisutnosti starije majke.

Slovenski abiturijenti (svršeni osmoškoli priredjuju dne 4. augusta na večer u ljubljanskoj čitaonici „besedo“ na korist zaklade visokih škola u Beču i u Gracu sljedećim programom: Dijački život u slikah sa vojničkom glasbom i pjes. Ulazniu plaća se na večer kod blagajne. Svaka osoba plaća 30 avt. Dobrovoljno prisnove prima se za zahvalnost. Kod blagajne dieliti će se i programe.

„Matica Hrvatska“ imala je u nedelju dne 27. julyja prije podne svoju ovogodišnju glavnu skupštinu. Pridošlo je bilo na skupštinu liep broj članova, medju kojima vidjemo dostatan broj napose sveučilišnih slušatelja. Predsjednik profesor Smičiklas otvorio skupštinu liepim govorom, razpravljajuć o zadatku „Matice Hrvatske“. Iza predsjednikova govora izvjetio je članove društveni tajnik i blagajnik g. Ivan Kostrenčić o književnom i gospodarskem radu u posljednjih šest mjeseci, pošto je „Matica“ sad u pol godine svršila posao od jedne godine, da uzmagne napukom „Matičino“ poslovanje doći u sklad i sa sučanom godinom. Uspeh, koji je „Matica“ u kratko vrijeme postigla, je u svakom obziru krasan, te služi na čast odboru „Matice“ što je i za kratko vrijeme znao toli liep napredak učiniti. Knjige „Matice“ za tekuću godinu 1890. se već štampaju da će članovi „Matice“ dobiti medju ostalim na uzdarje: Hočevidih slika iz obćega zemljopisa drugu knjigu, koja razpravlja o Francuskoj, Belgiji, Holandiji, Švicarskoj i Englezkoj. Nedalje izdati će ove godine „Matice“ novo izdanje „Preradovićevih pjesama“, a u zahvalnoj knjižnici izdati će „održbrane crtice i pripoviesti“ pokojnog Nikole Tordina, pripoviesti „Iz primorskoga života“ Sime Matavulja, jedna komedija i vesela igra gospodje Hermine Tomičeve, povolika pripoviest: „Na rođenoj grudi“ od Ka. Sandora-Gjalskoga članova „Matice“ je bilo i ove prošle godine preko sedam tisuća, a prihod društva bio je preko 25.000 for., od kojega se je 21.000 for. potrošila za izdanje knjiga, a ostalo je uloženo u društvenu blagajnu. Iza izvještaja tajnika i blagajnika, koje su članovi pozorno i velikim odobravljenjem saslušali, bje odboru „Matice“ i blagajniku podieljen absolutniji za prošlogodišnje račune i novi revisionalni odbor od članova utemeljitelja izabran, i to: podupkovnik P. Karić, gradski zastupnik

I trgovac I. Gutša i profesor Crjeklo Kubetić. Pošto još tajnik skupščini sačinjavati list o novoj „Matičinoj“ zakladi Adolfa Vebera-Tkalčevića, koji bje od članova jednoglasno primljen do znanja i nebilo sa strane članova nikakova predloga glede društvenoga poslovanja, pristupilo se k izboru novih odbornika, te bjehu jednoglasno iznove izabranj običnici i državni blagajnik, izabrani. Član Ilija Gutša zahvali se iza izbora odboru „Matičine“ za njegov uspješni trud, a predsjednik zatvori ovogodišnju glavnu skupščinu „Matičine“.

Književni natječaj. „Matica Hrvatska“ raspisuje u smislu zakladnice iz zaklade Adolfa Vebera Tkalčevića književnu nagradu za g. 1890. od tri sto (300) for. a vr. i to za književno djelo „poučnog“ ili „zabavnog“ sadržaja, koje običje barem deset tiskanih araka, a odgovora sadržajem, smjermom i oblikom književnim publikacijam „Matičine Hrvatske“. U slučaju, ako od „Matičine Hrvatske“ iz zaklade Veber-Tkalčevićove nagradjeno književno djelo inače obsegom više od deset tiskanih araka, to će ga „Matica Hrvatska“ primjereno još i iz svojeg tekućeg dohodka nagraditi. Natječaj traje do konca mjeseca ožujka god. 1891., da kojega roka imadu se rukopisi u običnoj formi podneti „Matičini Hrvatskoj“ na ruke njezina tajnika. Po odboru „Matičine Hrvatske“ nagradjeno djelo postaje vlasništvo „Matičine Hrvatske“, koja ga je u smislu zakladnice dužna tiskati tečajem godine dana, pušto je nagrada dopitana.

Zagreb, 28. julija 1890.

Odbor „Matičine Hrvatske“.
Napadaj na talijanskog kraljevića. Iz Napulja javljaju, da je talijanski kraljević ovog dana kod Monze bio napadnut od četirih nepoznatih osoba. Kraljević se je vozio na šetnju, kad ona četvorica zaustaviše kolia, te djelotvorno kraljevića zlostaviše. Istraga je puvredena.

Dvoboji u Talijanskoj. Za posljednjih 10 godina, keko javlja kraljevski talijanski statistički ured, bilo je u Italiji 2759 dvoboja. Od tih dvoboja 90 ih je bilo na bodeže, 2489 na mačeve, 179 na pištole, a samo jedan dvoboj je bio s revolverom. Od duelanta ih je bilo 50 ubitih ili smrtno ranjenih, 1060 teško ranjenih, 1400 lahko ranjenih, a 1141 dvoboj se je svršio sa neznatnim ozljedami. Što se tiče uzroka i povoda dvobojem to je u 974 slučaja bio uzrok novinarska polemika, u 730 slučaja uvredje, u 359 slučaja politika, u 278 slučaja kojekakovi čini, u 29 slučaja religiozna pitanja, u 19 karte i igra, u 183 tajni razdori, u 162 dvoboja dali su povod nepoznati uzroci. Najviše dvoboja u Italiji se počinja mjeseca agusta (8%); a najmanje u decembru 62. Po zanimanju bilo je 1888. godine duelanta 165 njih novinara, 156 častnika, 64 odvjetnika, 14 zastupnika, 14 inžinira, 6 osoba od suda, 14 profesora, 3 učitelja mačevanja, 3 bankira, 2 dramatička pisca dapače jedan pjevač i 20 bez stalna zanimanja.

Nov most preko Hudsona. Amerikanci kane sagraditi ogromen željeznički most preko Hudsona, koji će biti dva i pol kilometra dug, a drvanajst metara širok, te će i pješaci moći preko njega prelaziti. Most će se podići na 600 ogromnih željeznih stupova, te će stajati 80 milijuna dolara.

Književnost.

Poziv na predplatu. „Voda u zdravlju“ g. Š. Sjöströma popunjemo ovim, da ciena knjizi neće prekoračiti 1 for. a vr., kad bude pako oglašeno djelo svjetlo ugledalo, oglasit će to gosp. pisac u novinah i tada valja, da p. n. predbrojnicu pošalju novac za knjigu.

Poziv na predplatu. Među nami Jugoslaveni ima dosta redovnika i redovnica, a i mi još u našem jeziku nemademo djela, koje bi se izravno, neposredno i izključivo bavilo znanstvenim načinom o redovničkih dužnostih i pravih, nego se služimo djeli u tuđjih jezicih, koje većinom neodgovaraju našem svestrano položaju. Zato sam ja pomnijvo izradio: „Tumač redovničkih dužnostih u juridičnom i moralnim i asketičnim razlaganjih“, koj mi je nadležno stareništvo odobrih i sudžij mu hvalevrednim proglasilo, te ovim smjerno pozivljm na predbrojba — i to na prvom mjestu Fraujeve, buduć se djelo najizraznije o njima bavi. Pozivljm i sve

druge redovnike i redovnice, jer mi nije poznato ni u tuđjih jezicih kakovo djelo, koje zahvaća tako sistematično, potanko i javno redovničke dužnosti u širem i užem smislu po najredovitijih izvorih. Pozivljm u obće svećenstvo kao i ostale naše kćadane, jer su pravila krietposti, za sve nas jednaka, a tih u mom djelu ima mnogo. Djelo će ovo iznositi preko dvadeset i pet tiskanih araka od 16 strana u osmini. Ciena je djelu 2 for. Što se želi na nj predbrojiti, neka me tko skorije izvesti dopisnicom, da mogu stalnu nakladu mom djelu udaciti i čim prije ga u štampu predati. Knjiga biti će doštampana najdulje do konca mjeseca decembra. Banjaluka (Bosna), 1. julija 1890.

O. Krumoslav Kosta Bralić,
Lector filosof i teolog.

Pošalice.

Žena mužu: Sram te bilo! Uvijek dolaziš kući pijan, a uz to si jošje nepristojan.

Muž ženi: Sramuj se i ti! Je li možda to pristojno, da se uvijek učalo pol noći sa pijanim čovjekom u kući pravdaš?

Lutrijski brojevi

	Dne 26. julija.				
Trst	11	15	34	64	47
Budapest	28	44	69	77	34
Linc	1	56	57	4	59
	Dne 30. julija.				
Prag	80	87	18	62	61
Lavor	7	19	52	67	6
Hermannstadt	52	9	62	32	90

Izjava.*)

Podpisani izjavlja, da je uvijek redovito i točno primao prinose ili milodare od gdje Adeline kontese del Meatre, bitajnice sada na Voloskom u svrhu „Zivučje krunice sv. srca Isusova“.

U Trstu dne 30. julija 1890.

O. Arcangelo di Camerino,
kapucin.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara Uredništvo.

Gotov zaslužek.

Vsak priden mor more si u jako dostojen način na dan priložiti 5 de 12 karjev, ako prezmame lukrativno zastapstvo za net povodi vdomaćen artikel.

Agentje nastavljaju se po vseh mestih monarhije in ako se rabljivi, dobe tudi stalne plače.

Ponudbe je pošiljati: 5-10-2

J. Löwy, Budapest, Hatvanergasse.

Marijateljke želodčne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodca.



Neprecenljivo dobroto je posebno vpliv njihov pri netočnosti, slabosti želodca, ako s grla, stardi, napanjanju, kilem pehanju, koliki, želodčnem kataru, gorečilu (razvili) pri preobilnej proizvodnji sline, ra menci, blavanju in gojez. glavobola, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasani, preobilnosti jedi in pijč v želodcu.

Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov. velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremstier, (Moravija)

Svarilo! Pristno Marijateljke želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotan vsaka steklenica v rdeč omot, providen s gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opoznjeno, da je bil isti tiskan v tiskaral g. Gusek-a i Kremstierah (Kremstier). 43-13

Marijateljke piule proti začepjenju.

Ovo više godina sa najboljim uspjekom rabljeno piule proti začepjenju čela putvora se mnogo Neka se pazi dakle na gornja zaštitna marka i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremstieru. Ciena kutijici 20 kr. Zahoji sa 6 kutijica i for. Ako se nova unapred pošalje štiti jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijateljke želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsaki steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Prave marijateljke želodčne kapljice i marijateljke piule proti začepjenju dobiraju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; dr. Leitenburg Eduard, alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prednini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saravali All' amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minusi, dvorska lekarna; Bisioletto, all' orso nero. — U Sezani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Mejnarodni promet
prve Primarske družbe za prevajanje mēblerv
KONRAD EXNER
via Squerro Nuovo št. 7, skladišča via Ferriera št. 9 (Telefon št. 265) v Trstu.



Podružnice v Polji, Gorici, na Reki in v Opatici
Zavod za shranjavanje mēblerv in efektovr.
Prevajanje mēblerv vpravejmlje se na vse strani. — Raspoložljivo in vpravejmlje se v varstvo kovčegi, zaboji, kosi itd.

Trgovinska agentura državnih železnic. — Spedičijski bureau c. kr. južne železnice **OPATIJA.**

Redna dovažanja in odvažanja do in od parnikov. — Kabažanja in raspoložljiva na vse strani. Zastopnik v vseh mestih doma in v inozemstvu. Služba za poštno in hitro pošiljstvo in pošiljstvo. 4-6 priljaga.

Glavna agentura paraplovnih družb za Istru in Dalmacijo.

NB. Pralni vorovi za prevajanje mēblerv odpošiljajo se točno na vse postaje. Informacije točne in gratis. Vprašanja je stavljati direktno na centralo v Trstu. 2-8

KMETIJSKO BERILO
za nadaljevalne tečaje ljudskih sil in gospodarjem v ponk, dobira se v tiskarni
DOLENC
Ulica Carintia broj 28.
po 40 kr., trdovezan 60 kr.

Počilja blago dobro spravljeno in poštnina prasta!
Teodor Slabanja
srebrar v Gorici, ulica Morelli St. 17.
priporoča se vljudo pri visoko častiti duhovščini v napravu cerkvenih posod in oređja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihoiv itd. itd. po najnižji ceni.
Stare reči popravi, ter jih v ognji pezlati in pasrebrti. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 42-31

Počilja blago dobro spravljeno in poštnina prasta!

Grlica beškabaji, hrapotavica, promklest, zarez, zašavica, vraz, zapala ustjeh itd. mogu se u kratko vrijeme izličititi rabljenjem

NADARENH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)

ite jih gotovi Prednini. Iščar i ljekarar v Trstu
Veoma pomadu učiteljem, propovjednikom itd. Predbenjih kašljeh nočih, navadno jutranje krepčavice i grenkih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Velja se paziti od varalica, koji je ponakinja. Zato treba uvijek zahtjevati Prendinijevih sladkišah (Pastiglie Prendini) to gledati, da bude na omotu kutijice (katole) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani „Pastiglie“ na drugoj „Prendini“.
Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.
Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svietu. 23-43

Unio catholica
zavod za uzajemno osjeguranje škoda, u Beču (L. Buckerstrasse 14)
dozvoljen ministarskom naredbom od dze 28. febrara 1889.

Zavod osjegurava:
Paketran i nepaketran posjed prsti škodam od požara, strelje i eksplozije. Za takovo osjeguranje jamče uzajemno pri uzajemno osjeguravajućih zavodi, koji su članovi dielitbenog društva uzajmijih osjeguravajućih društva. Udaljen saveza sa uzajemno osjeguravajućim zavodi može „UNIO“ poluzeti osjeguranja u najvećoj vrijednosti, te daje na temelju toga saveza osjeguranim najveće jamstvo i sjegurnost Svakogodišnji višak razdieliti će se među osjegurane.

Ovaj zavod urco je takodjer novu, do sada nepoznatu struku osjeguranja t. j.: Osjeguranja crkvenih zvonova prsti različitih ili razpakatija. U ovu struku spadaju one škoda, kojih nisu posledice požari, već koji nastaju usljed bile kojih drugih razloga. K sudjelovanju kod te nove osjegurateljne strake pozvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici.

Posređuje „UNIO“ takodjer kod prvih uzajmijih osjeguravajućih društva: osjeguranje na život i proti nezgodam.

U poslu osjeguranja neka se izvodi občinstvo obratiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike koji će biti imenovani u gradovih i občinah.

Zastupanje u pekarinji izruča se poštnim i poznanim osobam, koje ećka se ustimese ili pismene obrate na podpisano glavno zastupstvo.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA“ u Trstu
za Primorje (Istra, Trst i Gorica) i Dalmaciju.
M. MANDIĆ.

PREDZADNJI TJEDEN

Srečke dunajske razstave

2 glavna
2 dobitka
vsaki v
vrednosti

50.000 gld.
a. vr.

3-7-2

Vsaka srečka velja za obojno zrebanje

Drugo zrebanje 15. oktobra

Srečke po 1 gold.

V Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Daniel Levy i drug., Morpurgo i drug., Ign. Neumann, Enrico Schiffmann in Marco Nigris.